

Tabore

¡Libres del mundo, uníos! Por Dios - Pueblo - Patria!

1972

EL FORTIN

St. 3

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov • TABOR je lasti in vestnik Zveze D. S. P. B. Tabor • Mnenje Z. D. S. P. B. Tabor predstavljajo le članki, ki so podpisani od glavnega odbora Zveze. • Izdaja ga konzorcij. Predsednik inž. Anton Matičič. • Urejuje uredniški odbor; odgovorni urednik Adolf Škrjanec, za lastništvo Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

—::—

TABOR is the voice of the Confederation Tabor of the United Slovene Anticommunists

—::—

TABOR es órgano de la Confederación Tabor de los Anticomunistas Eslovenos Unidos. • Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158. Buenos Aires, Argentina

—::—

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 33-7213

—::—

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 1.109.310

—::—

Naročnina: Južna Amerika 15 pesov ley 18.188, odn. enakovrednost v dolarju; USA in Kanada 4.— dolarje letno, zračno 7,00 dolarjev; Anglija in Avstralija 1 funt šterling; Evropske države 3 dolarje.

—::—

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, José L. Suárez FNGBM, Peña de Buenos Aires, Argentina. Telefon: T. E. 796-7513.

NASLOVNA SLIKA

Borba proti rdečemu zlu ni bila nikdar prekinjena. Tako poleti v vročini kot pozimi v snegu so slovenski domobranci preganjali rdeče zločince. Ob spominu na svetel zgled naših junakov gre naš boj pod drugačnimi okoliščinami z enako junaškim navdušenjem naprej — do iztrebljenja krvavega komunističnega nasilja s svetih tal naše nepozabne domovine!

PORAVNAJTE NAROČNINO

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Marzo 1972

BUENOS AIRES

Marec 1972

“El camino de la victoria” del Partido Comunista Chileno

El secretario general del PC chileno, Luis Corvalán, ha publicado recientemente un libro: “El camino de la victoria”. Trátase de una compilación de artículos, declaraciones e intervenciones parlamentarias, que tanto él como su partido consideran de actualidad y lo bastante importante como para editarlas reunidas en un volumen y difundirlo ampliamente en todo el país.

He aquí, como ejemplo, tres opiniones expresadas en dicho libro referentes al presente y al futuro de Chile:

En primer lugar, la definición de la vía pacífica hacia el socialismo, evocando por una parte el ejemplo de Checoslovaquia y, por otra, explicando el verdadero sentido de este término: “En Checoslovaquia, por ejemplo, apareció un gobierno de coalición democrática que iba del proletariado a la burguesía, que se transformó luego, sin insurrección, en una democracia popular, en un gobierno de dictadura del proletariado. La vía pacífica presupone la lucha de clases y no la colaboración de clases, ni la coexistencia amistosa de los explotadores y de los explotados, ni renunciar al derecho de tomar las armas si es necesario.”

Luego, la explicación que esta vía llamada pacífica no significa el estricto respeto de las leyes en vigor, ni de la Constitución: “Hay genes que identifican la vía pacífica con los medios legales y constitucionales, lo que es completamente erróneo. Somos partidarios de la vía pacífica para la conquista del poder, pero al mismo tiempo queremos que el movimiento obrero y popular rompa con el fardo del legalismo y se guíe no tanto sobre la Constitución y las leyes dictadas por la burguesía como sobre sus propios intereses de clase.”

Finalmente, se expresa con claridad la amenaza de un plebiscito para abrir la vía hacia la abolición del parlamentarismo y hacia la democracia popular a la manera de Europa Oriental: “En un momento determinado

habrá que hacer uso de la facultad de organizar un plebiscito y facilitar así el paso a una nueva Constitución, a nuevas instituciones y a un Estado popular”.

Para cuantos conocen las ideas de los comunistas, estas posiciones adoptadas por Luis Corvalán no ponen de manifiesto nada nuevo. Pero deberán hacer reflexionar a todos aquellos que se empeñan en ver en la experiencia chilena una nueva época en la historia del continente latinoamericano, una época en la que la revolución denominada socialista será efectuada en el respeto de las leyes y de la democracia.

-EC

STVARNOSTI

Ko sem v letošnjem poleju potoval po Evropi in obiskoval stare znance, je pogovor vselej nanesel tudi na dogodke v preteklosti in na položaj slovenske emigracije v sedanosti. Posebej so me vpraševali po ozadju delitve duhov v organizaciji nekdanjih borcev in dogodkih, ki so sledili.

Prvo, kar človek opazi pri „evropskih“ emigrantih, je dejstvo, da so mnogo bližji dogajanju v domovini. To je seveda naravno, saj ga spremljajo takorekoč „čez plot“. Vsem je dana možnost potovanja v neposredno bližino Slovenije, ali celo vanjo samo. V tem pogledu so precej bolj izgubili označbo „politični emigranti“, od „Amerikancev“ ali celo daljnih Argentinev. V tem je tudi pojasnilo, zakaj so me večkrat opozarjali, da je pisanje emigrantskega časopisja v Ameriki in Argentini (tudi Tabora), zaostalo za razvojem in da ne zveni več prepričevalno. „Preveč ste navezani na preteklost“, so mi trdili, „plašite se pogledati stvarnostim v oči... čas gre naprej... itd.“

Odgovor na ta njihova vprašanja, ni težak. Predvsem se noben časopis v Ameriki ali Argentini — ne more pohvaliti z velikim številom sodelavcev. Ja, no je zato, da se ljudje ob nenehnem pisanju in razpravljanju o enem in istem problemu, enostavno izpišejo.

Drug razlog za to „zaostalost za časom“ leži v dejstvu, da so v Ameriki in Argentini — v primeri z Evropo — razmeroma močne slovenske naselbine. Izolacija človeka prisili v bolj temeljito razmišljanje. Privede ga do morda popolnoma novih pogledov in ugotovitev glede svoje lastne preteklosti in celo lastne osebnosti. In slednjič: da mu možnost, da se razgleda okrog sebe, da prisluhne življenju tujine, ki ga obdaja, da presoja dogodke v svoji preteklosti s primerjanjem njihovih odmevov v svetu, v katerem živi; skratka: lažje je izoliranemu političnemu emigrantu ki živi izven neke

strnjene naselbine, slediti razvoj v domovini in svetu in se prikopati do bolj „realističnih“ pogledov.

Prvi razlog pa je v dejstvu, da so navedbe „evropskih“ emigrantov v bistvu točne, dasiravno izhajajo iz netočnih predpostavk. Slovenski živelj v Ameriki — in še bolj v Argentini — se ne oklepa preteklosti zato, ker bi bil „nazadnjaški“. Svojega protikomunizma ne postavlja na prvo mesto zato, ker ostaja tog v presojanju svetovnih in domačih dogodkov. Svojih maksimalnih zahtev do režima v Sloveniji, ne postavlja zato, ker bi še vedno upal na „uro maščevanja“ ali celo na „zmagoslavni“ povratek v Slovenijo. Vse to so napačne predpostavke, na katerih nekateri „evropski emigranti“, pa gotovo tudi domači propagandisti, gradijo svojo oceno „ameriških“ emigrantov.

Ključ do vsega tega je naseljeno, strnjeno življenje večine slovenskih emigrantov v Ameriki in Argentini in pa prepričanje, da je tragedija slovenskih domobrancev, osnovno, vseobsegajoče doživetje njihovega življenja. Kdor tega ne more doumeti, naj vzame v roke „Belo knjigo“ in jo prelista počasi, list za listom. Od imena do imena naj mu drsi pogled. Mrtve črke mu bodo zaživele pred očmi in spregovorile, zakaj se velika večina slovenskih povojnih emigrantov ne more — in ne sme — odtrgati od preteklosti.

Kljub temu je res, da je potrebno nekaterim stvarnostim pogledati v oči. Med emigracijo ne manjka problemov, okrog katerih se vsi vrtijo kot mački okrog vrele kaše in morda je prišel čas, da se neha s tem „mencanjem“. Zato bo pričujoči članek morda do neke mere zadovoljil „evropske“ kritike.

Kakšna je torej „stvarnost“? V svoj najboljši zgoščeni formulaciji ima dve preprosti ugotovitvi:

- a) komunistična revolucija v Sloveniji in Jugoslaviji je uspela;
- b) komunistični režim se je obdržal.

Tisto, čemur je zdaj potrebno gledati v oči, pa je seveda vprašanje **zakaj?** Zakaj je revolucija uspela in zakaj se je režim obdržal.

O socioloških vzrokih revolucije v Sloveniji bodo morali razpravljati tisti, ki imajo zato potrebne kvalifikacije. Oni bodo morali najti odgovor na vprašanje, ali je bila revolucija v Sloveniji potrebna odnosno neizbežna ali celo upravičena. Nas prizadene predvsem ugotovitev, da je celotno dogajanje v letih 41-45 potekalo po dveh kanalih: političnem in vojaškem. Na političnem polju so protirevolucijo uravnavali predstavniki tradicionalnih političnih strank in nekateri posamezniki, vojaška plat pa je bila prepuščena idealistični mladini in kmetu, ki se je instinktivno uprl „tuji učenosti“, v kateri je prepoznal nevarnost za svojo individualnost, tradicijo in samo — golo življenje.

Tu je treba navesti prvi dve stvarni ugotovitvi: vojaški oddelki protirevolucije so dali od sebe vse in so v polni meri izpolnili pričakovanja in

upanja, položena vanje. Tudi komunistični viri se ne obotavljajo priznati, da so bili protikomunistični borci odlični in odločni vojaki. Njihov strahoten konec je zato toliko bolj tragičen.

Drugo: politično vodstvo protirevolucije je popolnoma odpovedalo ter zato mora nositi vso krivdo za politični poraz protirevolucije. Glavno načelo političnih predstavnikov obeh glavnih strank v okupirani Sloveniji je bilo: pridobiti nadzorstvo nad vojaškimi oddelki, ohraniti „čiste roke“ za povojno dobo in preprečiti nasprotni stranki, da bi se v času revolucije preveč okrepila.

Tako je prišlo do treh ilegalnih legij, do sramotne zlorabe generala Rupnika, ki so ga politični predstavniki poslali po „kostanj v okupatorjevo žerjavico“, da bi ga potem, ko je prišel „čas“ (tri dni pred koncem vojne!) odslovili, ker je opravil svoje in so bile odtlej potrebne „čiste roke“ na krmilu slovenskega narodnega broda; tako je prišlo do izjav, da je tedanje „politično premirje“ samo začasno ter da bo takoj po vojni spet obnovljena borba med „klerikalci in liberalci“.

Če temu dodamo še položaj v londonski emigrantski jugoslovanski vladi, je slika političnega poloma popolna. Okrog kralja-otroka se je zbrala peščica ambicioznih častnikov dvomljivih moralnih kvalifikacij, megalomanskih srbskih politikov in trmastih hrvatskih predstavnikov, ki niso hoteli priznati „stvarnosti“ ustaškega klanja. In ob vsem tem — slovenski predstavniki, ki so jim zahodni krogi pripisovali nesporno poštenost, pa — absolutno nobenega vpliva na razvoj v vladi.

Zakaj torej je revolucija uspela? Zato, ker ni imela nobene politične alternative, ki bi zaslužila zmago. Medtem, ko se je komunistična Osvobodilna fronta pojavila z do kraja izdelanim reformističnim (čeprav zlaganim) programom, je bila vsa politična modrost protirevolucije osredotočena v cilj enostavne restavracije: Okupatorji naj zapustijo državo in vse naj se povrne v „dobre, stare čase“. To pa ni bilo dovolj. Da je bila ta pomanjkljivost plačana z Vetrinjem, samo povečuje krivdo političnih nosilcev protirevolucije.

Zakaj se je režim obdržal? Vojaškega konflikta ni več. Nekdanji komunistični partizani so prerasli v Jugoslovansko ljudsko armado, protikomunistični borci pa so strohnili v kraških jamah ali pa se raztepli po svetu. Vsak režim je seveda politično telo, ki ga more odstraniti samo drugo politično telo. Takega, komunističnemu režimu nasprotnega, političnega telesa pa ni bilo, ga ni, in ga po vsej priliki tudi nikdar ne bo — izven domovine.

Še v času revolucije je bila v Ljubljani organizirana tako imenovana Slovenska zaveza, ki je povezovala tradicionalne politične stranke. Ta zaveza se je kasneje razvila v Narodni odbor za Slovenijo, ki je 3. maja 1945 odstavil generala Rupnika, prevzel „oblast“ ter nato pobegnil na Koroško. Po prihodu v Avstrijo, kjer je bil ta odbor popolnoma brez moči

Konzorcij TABORA in ZDSPB TABOR želijo vsem slovenskim protikomunističnim borcem, sotrudnikom, dobrotnikom, naročnikom in bralcem

vse blagoslove božje za

PRAZNIK VSTAJENJA

ki naj bo nam vsem simbol upanja v naše vstajenje za

BOGA — NAROD — DOMOVINO

in vpliva, in po tragični izdaji nad domobranci, je vodstvo odbora prevzel slovenski predstavnik v londonski begunski vladi pred Šubašičevim sporazumom s Titom. Ker je bila tragedija takrat že itak zaključena, bi tudi neka vplivna oseba na čelu Narodnega odbora za Slovenijo, v ničemer ne spremenila nastalega položaja.

Če bi pri tem tudi ostalo, bi življenje slovenske emigracije verjetno šlo isto pot kot je, vendar brez kakih posebnih pretresov. Do teh pa je prišlo, ker so se predstavniki političnih strank, zlasti še večinske stranke, nenadoma zavedli svoje „dolžnosti“, da vodijo narod po novih poteh in da poskrbijo za njegovo bodočnost, pa tudi za „zmagoslavni“ povratek v domovino.

Ko se je zbegana emigrantska družba slednjič pričela vpraševati, kje so vzroki njene tragedije, so politični predstavniki zanikovali kakršnokoli odgovornost, rekoč, da je bil narod pod njihovim vodstvom pripravljen na vse, da so bili zavezniki pravilno poučeni o razvoju v domovini ter da je bilo sploh storjeno vse, kar je bilo potrebno, da se zagotovi poraz komunistične revolucije.

Tudi to zanikovanje krivde, je popolnoma razumljivo in naravno. Navsezadnje, kdo bo brez obotavljanja priznal, da je s svojim neodgovornim, nesposobnim ali naivnim ravnanjem zakrivil tragičen konec deset tisoč ljudi?

Seveda bi ne bilo „realistično“ misliti, da bi že sama pojava nekega, komunističnemu režimu nasprotnega, političnega telesa zagotovila konec sedanjega političnega sistema v Sloveniji in Jugoslaviji. V danih mednarodnih prilikah, v tretjem desetletju po revoluciji, bi verjetno nobeno, še tako reprezentativno politično telo, ne imelo dosti možnosti na uspeh.

Vprašanje, ki ga je zato treba postaviti, je: kaj je bilo vsa ta leta po zaključeni vojni in revoluciji storjenega, da bi prišlo do nekega reprezentativnega političnega telesa, ki bi se skušalo postaviti po robu komunističnemu režimu v Sloveniji.

Da je bila vsa jugoslovanska emigracija in slovenska še posebej, po strahotnih dogodkih v poletju leta 1945 do kraja pretresena in ohromljena ter zato nesposobna kakršnegakoli učinkovitega delovanja na kateremkoli področju, je razumljivo. Prav tako je mogoče razlagati relativno nedelavnost v naslednjih letih, ki so bila leta preseljevanja in uživanja v novo okolico na vseh kontinentih, kamor je zaneslo slovenske ljudi. Toda vsaj zadnjih petnajst let, to je od druge polovice petdesetih let naprej, so bili dani pogoji za neko koordinacijo političnega delovanja.

Razen Jovanovičevega Jugoslovanskega odbora, ki je nekaj let po vojni živel v Londonu, ni nikdar bilo nekega skupnega, jugoslovanskega političnega predstavništva v emigraciji. Odtlej živijo srbska, hrvatska in slovenska emigracija več ali manj ločeno življenje, kar seveda še povečuje separatistične težnje pri enih, drugih in tretjih.

Medtem, ko je srbska emigracija povsem neenotna, celo v cerkvenih zadevah, so si Hrvati edini vsaj v enem: ven iz Jugoslavije. Slovenci pa — filozofirajo.

Ko je 3. maja 1945, takojimenovani Narodni odbor za Slovenijo, prevzel „oblast“ v svoje roke, je seveda istočasno prevzel tudi skrb za bodočnost slovenskega naroda. Ali tako nekako je bilo rečeno v tistih svečanih trenutkih. Ta „odgovornost“ je bila že v nekaj dneh občutno zmanjšana, ker je mogel NOS vplivati do neke mere le na mišljenje in delovanje ljudi, ki so domovino zapustili in še pri teh le za tisti del, ki je dosegel Koroško. Bilo bi popolnoma odveč pričenjati na tem mestu razpravo, kaj se je in kaj se ni zgodilo na Koroškem. Zadostuje naj ena sama ugotovitev: če je ta narodni odbor 3. maja prevzel skrb za slovenski narod, ali samo za emigrantsko skupnost na Koroškem, potem ni nobenega dvoma, da je pri tem doživel strahoten neuspeh, ki so ga plačali poklani domobranci v Koročevju in Teharju.

Od tu pa izvira tudi ves „prepir“, ki se vleče v slovenski emigrantski skupnosti od vsega početka. Vprašanje tolmačenja dogodkov v Vetrihju maja 1945, je osnovno vprašanje, ob katerem je prišlo tudi do kasnejše ločitve duhov v organizaciji nekdanjih protikomunističnih borcev. Krogi izven društev bivših borcev, posvečajo tej zadevi veliko več pozornosti, kot pa so jo posvečali organizaciji sami, dokler je bila še „enotna“. Danes se reorganizaciji, ki je bila izvedena, ko je bila organizacija označena z dodatkom „Tabor“, pripisuje vse mogoče temne vplive. Na delu naj bi bili OZNI- ni agenti ali pa vsaj neodgovorni „liberalci“. Odgovor pa je povsem enostaven: v prvotni organizaciji so se znašli ljudje, ki niso mogli sodelovati, ker so bili njihovi pogledi na razra vprašanja, redvsem še na vprašanje

Vetrinja, — v diametralnem nasprotju. Ker so eni smatrali, da je NOS ter v njem vključena večinska stranka, še vedno edini pooblaščen forum za slovenske zadeve doma in v tujini, drugi pa so to zanikovali, — je bila ločitev edini izhod. Pri tem je seveda prišlo do — za večinsko stranko — neprijetnih presenečenj, ker so se proti njeni dominaciji borčevske organizacije izrekli tudi mnogi doslej doslej povsem „zanesljivi“ ljudje. Organizacija, ki jo še danes vzdržuje večinska stranka s pomočjo svojega tiska, se je znašla v nemogočem položaju in ni v vseh letih svojega obstoja pokazala prav nič, kar bi bilo omembe vrednega, z izjemo brošure ob 25-letnici Vetrinja, ki pa je v glavnem ponatis drugih publikacij.

Reorganizacije zveze borcev zato ni mogoče smatrati za negativno dejanje, ker je vzbudila čut „konkurence“, obenem pa omogočila, da so se zbrali ljudje podobnih pogledov in mišljenj in slednjič dosegli določene pozitivne rezultate, od katerih je „Bela knjiga“ gotovo vse omembe vredna.

To so torej „domače“, notranje stvarnosti slovenske zdomske skupnosti. Obstajajo pa seveda tudi „tuje“, zunanje stvarnosti. Na tem področju je manj jasnosti in predvsem tu lahko govorimo, da so nekateri emigrantki krogi „zaostali“ za razvojem časa.

Večina emigrantov je v resnici izgubila ali odložila oznako striktno, politične emigracije. Vendar do tega ni prišlo po neki premišljeni odločitvi, vsaj v večini primerov ne, temveč s časom, ki gre naprej. Ljudje so si ustvarili družine in domove. Danes so že njihovi otroci odrasli in ker se ne želijo ločiti od svojih otrok, ki so Amerikanci, Kanadčani, Argentinci, ali karkoli že, se večina originalnih emigrantov ne misli vračati v domovino. To pa seveda ne pomeni, da je izgubila ali odvrгла svoje stališče do režima v domovini, ali da se je odrekla moralnim obveznostim, ki jih ima do svojih padlih in pomorjenih sonarodnjakov.

V času odločitve, v revoluciji v letih 1941—1945, se je večina današnjih emigrantov odločila proti komunizmu bodisi iz verskih, bodisi iz političnih razlogov. Enim je komunizem, ki ga je vsiljevala OF, pomnil vse tisto zlo, o katerem so slišali v cerkvah in iz papeških okrožnic, zlo, ki je že divjalo v Rusiji in Ukrajini, zlo, ki je videlo v Cerkvi svojega poglavitnega nasprotnika; zlo, ki je zdaj hodilo po slovenskih vaseh in brezobzirno pobijalo, požigalo in uničevalo vse, kar se mu ni brezpogojno uklonilo. Drugi so v komunizmu videli dokončno zanikovanje človeške svobode, tiranijo, ki je dušila in uklepala vse človeško delovanje in ustvarjanje, ki je tajila vse osnovne človeške pravice in jih podrejala državi in — takrat še tudi — enemu samemu človeku.

Obojim je čas prinesel zvrhano mero razočaranj. Cerkev je po dolgih letih preganjanja in nato molka, pričela z iskanjem načina, kako kljub sedanji stvarnosti in gotovih predelih sveta, doseči nek modus vivendi z novimi oblastniki. Obojestranski interesi so slednjič pripeljali do stikov in dogovorov, ki so za slovenske ljudi kulminirali v Titovem obisku v Ve-

tikanu. Ob podrobnem, vsake sentimentalnosti prostem razmišljanju, se človek še dokoplje do razumevanja, zakaj je bil ta obisk potreben in komu bo koristil. Nemogoče pa je razumeti, da se je Cerkev odločila za ta korak, ne da bi bil storjen kakršenkoli poizkus, da bi se to ravnanje razložilo tistim, ki so v času odkrite konfrontacije s komunizmom, žrtvovali in tvegali vse, kar so imeli, od svojih življenj, do svojih najbližjih. Nemogoče je razumeti, da je bilo pomirjenje s krvnikom tisočev, doseženo brez pomisleka na njegove žrtve, od katerih imajo mnoge vse kvalifikacije za mučence, če ne svetnike katoliške Cerkve.

V tem oziru je bilo in je tudi zadržanje dela slovenske begunske duhovščine vse prej kot zgledno. Ljudje, ki so si nekoč rešili svoja življenja samo s pomočjo domobranskih postojank in bataljonov, se zdaj ogibajo vsaki identifikaciji z nekdanjim rešitelji. Dokler je bil živ škof Rožman, tega ni bilo čutiti v taki meri. Po njegovi smrti je „zapihal drugačen veter“, ki je celo na njegovo podobo nanese prah pozabe, sumničenj ali celo obtoževanj. Kako naj si danes ljudje, ki so po nasvetih in navodilih vaških kaplanov stopali v Vaške straže in domobranstvo, razlagajo zadržanje morda teh istih kaplanov, ki se obotavljajo opravljati maše za pobite domobrance; kako naj si razlagajo, da se nekateri slovenski begunski duhovniki otepajo opraviiti mašo zadušnico za človeka, ki je zagazil v blato okupacijske dobe ter lajšal breme tuje zasedbe v mestih in vaseh Ljubljanske pokrajine. Kdo bolj kot „vojni zločinec in narodni izdajalec“, je potreben molitve? Tudi Kristus ni iskal pravičnikov, temveč grešnike! Tako pa se vršijo proslave in spominske svečanosti, na katerih se spominjajo vseh: tistih, ki so padli v Vietnamu, tistih, ki so padli v Koreji, tistih, ki so padli v drugi svetovni vojni in „vseh žrtev revolucije v Sloveniji“. Pa vendar je neizpodbitno dejstvo, da je iz Vetrinja odkorakalo v smrt preko deset tisoč **Slovenskih domobrancev!**

Nimamo pravice, da presojamo „krivdo ali nekrivdo“ slovenskih domobrancev, ker smo sami neposredno prizadeti. Ne moremo pa tajiti dejstva, da so ti ljudje šli v smrt kot Slovenski domobranci in če je koga petindvajset let po njihovi smrti, obšlo nenadno razsvetljenje, da je bilo domobranstvo zgrešeno, potem nima nobene pravice, da to svoje spoznanje z drugo gnojnico vred zliva na grobove v Kočevju in Teharju, — toliko manj če je sam pripomogel k organiziranju Vaških straž in Slovenskega domobranstva!

Drugo razočaranje je slovenski politični emigraciji prinesel splošen razvoj v svetu. Ameriški predsednik se je napotil v Peking. (Amerikanci pravijo temu: a whole new ball game... popolnoma nova tekma.) Aktivni protikomunizem je naenkrat postal „nemoderen, zastarel ali celo nedopusten“. Zdi se, da je to poslednje „razočaranje“ najlažje razložiti in razumeti odnočno preboleti. Maocetung naj bi po poročilih zahodnih časnika

izjavil, da je vselej pripravljen na razgovor z Nixonom, ker točno ve, kje stoji (Nixon) — česar pa ne bi mogel reči o Johnsonu. Z drugimi besedami, Mao sam je potrdil, da se Nixonovo gledanje na vprašanje svetovne ureditve ni v ničemer spremenilo. Dogodki v prihodnjih letih bodo pokazali, če je to res ali ne. Bilo pa bi nemodro in nepravilno, če bi ves svet delili v črno in belo, ali če hočete — rdečo in belo polovico. V svetu, v katerem živimo, nam ni treba dolgo iskati pomanjkljivosti, ki jih je še treba odstraniti. V svetu, katerega smo zapustili, pa prav tako lahko odkrijemo pozitivne dosežke. Če pa se ozremo nazaj v svojo mladost, v strahote, ki smo jih doživeli na slovenski zemlji, potem moramo priznati, da je treba storiti vse, kar je le mogoče, da naši otroci ali vnuki, nekaj podobnega ne bodo doživeli. Današnji svet s svojo tehniko v orožju enostavno ne more prenesti še enega takega pretresa, če se ne sprijazni z idejo lastnega samomora.

Kam torej z našo preteklostjo, z našimi žrtvami? Če bi živeli v domovini, bi jim postavili spomenike in ob določenih dnevih, bi se jih spominjali, obenem pa hiteli naprej za vsakdanjimi opravki in skrbmi. V emigraciji je to nekoliko drugače; ali bi vsaj moralo biti. Dejstvo, da je bil iz naše srede nasilno odstranjen tako velik del nas samih, da tega razen nas samih nihče noče priznati, še manj popraviti, nam narekuje dolžnost, da jih ohranimo za vselej ter poskrbimo, da bodo prihodnje generacije slednjič odgrnile zastor prevar in laži, ki zdaj prekriva njihov spomin ter jih priznale za tisto, kar so bili — ljudje, ki so imeli čisto določena svoja upanja in načrte in so v času preizkušnje ostali zvesti samemu sebi in svojim idealom. Takra ni svet jih je prezrl in poteptal. Toda če je bila njihova takratna borba zgrešena, čemu se danes ves takoiimenovani „svobodni“ svet — otepa iztega zla v boju na življenje in smrt, brez ozira na to, kakšno obliko zavzema ta boj?

Kakšno stališče torej moramo zavzeti do svoje domovine, do svojega naroda, ki živi v njej, do ljudi, ki mu zdaj uravnavajo pot? Kakšno naj bo to stališče, da bo v skladu z današnjimi „stvarnostmi“, da ne bomo „zaostali za časom in razvojem“ in da se ne bomo izneverili svojim najboljšim in njihovim žrtvi?

Z narodom doma nimamo nobenega spora. Mnogi izmed bratov, ki živijo v domovini so nam povsem enaki v mišljenju in pogledih, mnogi so celo boljši od nas, ki smo domovino pravzaprav zapustili v njeni najtežji uri. Krivci za zločin v Teharju in Kočevju pa še živijo in do njih stališča ne moremo spremeniti: svoja dejanja morajo zagovarjati pred nepristranskim sodiščem. Ne moremo pa iste krivde pripisovati generaciji, ki je do rasla po revoluciji in danes vstopa v vodilne kroge v naši domovini. Od njih zahtevamo in pričakujemo samo to, da se bo z lastno ali našo pomočjo, dokopala do resnice in potem sama napravila potrebne zaključke. Verujemo, da ni Slovencev, ki bi mogel odobravati zločin takega obsega, kot

je bil storjen nad slovenskim; domobranci v Teharju in Kočevju, brez ozira na to, kako sicer presoja njihovo medvojno delovanje.

Poglejmo torej stvarnostim v oči: obsodimo, kar je obsojanja vredno; priznajmo, kjer je potrebno priznanje; ohranimo spomin na tiste, ki jih ni več med nami in ostanimo zvesti njihovim in svojim idealom. Če verujemo v Boga, potem moramo verjeti, da nam je v sedanji zgodovini slovenskega naroda določil neko vlogo, ki jo moramo do kraja odigrati po svoji najboljši moči. Če verujemo v Boga, potem moramo verjeti, da bo vsa po Sloveniji prelita kri slednjič oprala krivdo in grehe, prinesla rešnico in pravico in omogočila boljšo bodočnost ljudem pod Triglavom.

N. K.

Obisk Tita v Severni Ameriki

Obisk Tita v Združenih državah in Kanadi je za nami; prav tako pa je tudi obisk Sovjetskega Kosygina, ki je bil pred Titom isto tam. Z ozirom na vsemogoče obiske svetovnih politikov ima človek občutek, da je v politiki nastala spomlad, ko se „ptiči ženijo“, znašajo skupaj gnezda, valijo mladiče in ustvarjajo novo življenje. V življenju pa je nujno balanciranje, katerega ustvarja narava sama. Iz tega torej sledi, da se pripravlja nova svetovna katastrofa, kateri se že dolga leta „pušča kri“ — kot Jurčičev Krjavelj poredni kozi v Desetem bratu — v Koreji, Vietnamu, Srednjem vzhodu, Pakistanu itd. Vprašanje je, kako dolgo bodo še vzdržali ventili svetovne ekonomije pred eksplozijo, katera je neizbežna.

V tej politični spomladi pa je priletel na najvišjo vejo svetovne politike zagorski politik, vsekakor „najboljši“ sin hrvatskega naroda, kateri je znan po dejstvu: Trije Hrvatje — pet strank in v enem samem poletu kot vodja balkanskega proletarijata postane gost voditeljev svetovnega kapitalizma po Združenih državah in Kanadi, in na poletu domov še pristane na kosilu pri Britanski kraljici, za katere imperijem še ne dolgo nazaj ni nikoli zašlo sonce... Torej vse tiste elemente katere bi po Marxovi teoriji moral proletarijat celega sveta združeno — likvidirati! Marx je moral biti velik filozof pa strašno slab realist in še slabši poznavalec svojih apostolov in evangelistov s Titom na čelu.

V časopisju pa nisem našel poročila, če je Tito po kosilu pri Britanski kraljici obiskal tudi grob Karla Marxa. Ako bi ga, bi se Marx prav gotovo obrnil v grobu.

„Tovariša“ Tita so po Združenih državah in Kanadi zelo čuvali. Ameriški milijonarji, katerih gost je bil, so mu dali na razpolago več milijonske rezidence na izbiro. Kaj takega se še ni zgodilo nobenemu kralju, kaj še proletarcu. Tudi opozicija se je oglašala, pa ta je očitno že poslala vso

politiko k vragu ob spoznanju, da sta kapitalizem in komunizem brata, ki se vedno prepirata, da lahko druge izigravata v svojo korist...

Posebno čast so Titu dajali tudi ameriški filmski igralci, ki so seveda milijonarji. To pa nas ne sme čuditi. V letih 1930 so bili skoraj vsi ameriški filmski igralci komunisti, Hollywood pa komunistična centrala. Vsi niso nosili partijskih izkaznic, ker ni bilo mogoče istovetiti milijonarje z borci za pravico proletarijata. Danes je to lahko, Tito jim je odprl pot. N. pr. dinastija Kennedyev (ki so levičarji) se bori za pravice „delovnega ljudstva“, njihovo premoženje pa cenijo za preko 400 milijonov dolarjev...

Titov obisk v Kanadi je bil še bolj pester. „Tovariš“ Kosygin je imel smolo, da se mu je približal neki madžarski političen emigrant in ga prijel za jopič. Prav tako ga je „pozdravilo“ okrog 14.000 demonstrantov v Torontu, v večini Ukrajinci.

Da se Titu ne bi zgodilo kaj takega (balkanska politika na zapadu nima slovesa) so se temeljito pripravili. Policija je naredila nekaj preiskav, našla nekaj orožja, Tita pa ni bilo v Torontu. Vlada je očitno precejnevala „sposobnost“ Titovih rojakov in ni hotela Marseillesa.

Najbolj smešno pa je bilo brati poročila o Titovem prihodu v Ottawa. Letališče je bilo strašno zastraženo. Novinarji niso smeli v bližino „ljudskega“ maršala; vojaštvo v pripravljenosti, o demonstrantih pa ne duha ne sluha. Poročevalec je zapisal: „Varnostni ukrepi so bili taki, da je bilo smešno...“

V Ottawi pa so Tita „pozdravili“ demonstranti. Hrvatje so med drugimi napisali tudi: Tito grob Hrvatske! Srbi so se še bolj izkazali. Iz Toronta je srbske demonstrante v Ottawa spremljala policija. Bili so odlično organizirani. Ko se je pripeljal Tito s svojim spremstvom, med demonstranti in njegovo družbo kordon policije, so demonstranti kričali: „Tito murderer!“ (Tito morilec!), policiji pa so govorili: „Če bi sedajle bili v Jugoslaviji bi vam Tito ukazal, da nas vse postrelite...“ Tito nam ni žal, žal nam je Trudeau-a (predsednika vlade). Srbski glasovi bodo šli Stanfieldu (voditelju opozicije) itd. (Dejstvo je, da emigranti igrajo vlogo v politiki. V Ontarijskih pokrajinskih volitvah so liberalci in socialisti izgubili več mest, kar je posledica obiskov omenjenih „tovarišev“.)

Po končanih demonstracijah so se Srbi policiji zahvalili za gentlensko zadržanje in policijo in novinarje povabili kot svoje goste na kosilo v hotel. Kaj takega je bilo celo za Kanado nekaj posebnega. Pokazala je še drugo stran tiste, v svetu tako slabo zapisane besede: balkanizacija!

Titov obisk po dveh mesecih še ni pozabljen. Hrvatje so v Torontu na enem zborovanju zbrali 2.000 dolarjev za protestne brzojavke vladnim in drugim predstavnikom v zvezi s Titovim obiskom. Bodo vsi ti protesti kaj pomagali? To ni in verjetno nikoli ne bo mogoče ugotoviti. Prav tako je gotovo, da časopisi niso objavljali protestov emigrantov, ne kome-

tirali njihovih dokazov o komunističnih zločinih. Zavedati se moramo, da je Tito med zmagovalci in kdor zmaga so njegovi zločini herojstvo; tisti pa, ki izgubi, nosi posledice poraza in za njega ni pravice.

Dejstva pa ostanejo in jih moramo sprejeti tako kot so. Tito je za zapad „predsednik Jugoslavije“. (Tudi za slovensko emigrantsko časopisje je Tito postal „predsednik“. Žal ne vem, kdaj so bile v Jugoslaviji svobodne volitve. Po naši „primitivnos'ci“ so diktatorji postavljeni, predsedniki pa izvoljeni. Ni mi pa znano kdaj je slovenska politična emigracija izvolila Tita za predsednika. No v tem oziru se ne čutim prizadetega, ker ga nisem nikoli volil.)

Protj Titu v svetu so samo Srbi in Hrvatje. O Slovencih ni nikjer nobenega govora. V svetu pa računajo samo s tistimi, ki stojijo po koncu; z onimi pa, ki hodijo po kolenih, neoziraje se na njih kulturo, se nihče ne ozira. Dokler Slovenci v svetu ne bomo znali stopiti na svoje noge, ali pa na prste če smo majhni, tako dolgo pozabimo na sanje, da nas naša kultura dviga med najbolj kulturne narode sveta. Kultura je umetnost, ki ima z življensko prakso tako malo in dostikrat celo nič opravka.

Največja ironija v Titovem obisku je gotovo bila, ko so mu na kanadski univerzi v Halifaxu dali časten doktorat prava. To je verjetno edinstven primer v zgodovini, da je človek pod čigar vodstvom so bili storjeni najbolj ostudni velezločini v moderni zgodovini — postal doktor prava! To je perfekten nagrobnik za grob zapadne demokracije.

S Titom vred je tam dobil časten doktorat angleški brigadir McLean. ki je bil pri Titu. Dotična univerza je Titova postojanka v Kanadi. Na njej je diplomiral znani angleški major William M. Jones; dr. Ian Mackenzie (po rodu škot), ki je bil isto pri Titu med vojno, pa je bil vodja kirurgičnega oddelka istočam (oba sta mrtva). Pri slovesnosti sta bila navzoča tudi žena in sin pok. majorja Jones-a.

Univerza in Titov odhod iz Kanade je bil še posebno zastražen. Pričakovali so, da bo zadnji poizkus ubiti Tita prav tam. Zmotili so se!

S tisoči svojih rojakov v Kanadi Tito ni mel nobenega posla. Povabil pa je na kosilo brata Mahavlovića, kanadska prvaka v hokeyu. K poročilu pa so v isti sapi zapisali, da sta rojena v Kanadi, katerih starši so prišli iz Jugoslavije. Povojna emigracija ni imela časti pozdraviti svojega „predstavnika“.

Iz časopisja je hitro izginil Tito, iz česar bi sklepal, da tudi emigracija ni bila brez uspeha. Iz domovine pa poročajo, da Tito z obiskom v Kanadi ni bil nič zadovoljen, ker da so mu pokazali samo vodo in gozdove... Brez uspeha pa njegov obisk le ni bil. Dobil je v Kanadi lokomotive za svoje železnice v vrednosti 40 milijonov dolarjev na — kredit! Jugoslovanski narodi pa bodo še dolgo potem, ko Tita ne bo več zategovali pas, ker bodo ostali njegovi dolгови.

Ob Titovem obisku pri papežu in Nixonu je bila razširjena šala, da je Tito rekel papežu: „Ljubi papež, odpusti moje grehe, Nixon pa dolg in bom v miru umrl“.

Papež mu je lahko odpustil grehe ker njegov finančni minister ni rasprotoval. Nixon pa mu ni odpustil dolga in če kaj poznam ameriškansko mentaliteto ko živim nad 20 let ob njihovi meji, mu na izpolnitev take želje ni treba niti v sanjah misliti. In tisti ki pišejo o ameriških milijonskih darovih zaostalom narodom uganjajo prav tako neslano šalo, kot OF propagandisti med revolucijo: da po njihovi zmagi ne bo nobenih davkov...

Tito vse to dobro ve. Kot praktičen človek misli: „Ko mene ne bo več, ni važno če trava raste...“

Dr. F. Blatnik

Kako sem pripravljaj atentat na Tita

VI.

Paterson, N. J. — Salezijanci po avstrijskih taboriščih nismo imeli namena emigrirati čez morje. V vsako deželo, kamor so naši ljudje odhajali, je šlo dovolj slovenske duhovščine. Ko so se pa začeli na debelo seliti v Argentino, so od tam prihajali glasovi, da bi bilo le dobro, če bi tudi kak slovenski salezijanec prišel tja. Salezijanci da so tam zelo vplivni, imajo velike in zelo dobre šole, pa bi slovenski mladini lahko v marsičem pomagali.

Ker je več mojih nekdanjih sošolcev iz bogoslovja zavzemalo zdaj v Argentinini vplivna mesta, sem se odločil, da pojdem jaz tja. Ker pa bi se v Avstriji postopek za potni list preveč zavlekel, sem sklenil pobegniti v Italijo. Jakob Žakelj me je s še par drugimi v enakem položaju spretno prepeljal čez hribe — za kar mu bodi izrečena iskrena hvala — in v Volčji vasi pod Sv. Višarjami smo sedli na vlak, ki nas je srečno pripeljal v Rim, kjer je za druge poskrbel g. dr. Robič, jaz sem pa dobil stanovanje pri svojih sobratih.

Pot v Argentino zaprta

Ni bilo ovir za sprejem v begunsko organizacijo IRO, ki mi je bil v Avstriji odklonjen, italijanskim oblastem se pa nisem prijavil, ker točka 45 njih mirovne pogodbe pravi, da bo Italija vsakogar, ki bi ga katera koli zavezniška država zahtevala, brezpogojno vrnila. To mi je pozneje prav prišlo, ko je Tito od De Gasperija zahteval mojo izročitev, pa mu

je ta lahko odgovoril, da italijanska vlada za mene ne ve. Pač pa sem si poskrbel vatikanske dokumente da sem se lahko gibal.

Na žalost pa je prav takrat Argentina ustavila vsako priseljevanje iz Italije. Leto prej je namreč sprejela na tisoče italijanskih delavcev, med katere se je vrnilo tudi precej komunistov, ki so zdaj začeli Peronu delati težave, zato pa iz Italije nikogar ni maral več. Pisal sem sobratom na Koroško, kako sem obtičal, in jim svetoval, naj pošljejo koga drugega. Prijavil se je g. Janko Mernik, ki je kmalu odpotoval.

Čuvar grobov mučencev

Meni je bilo nerodno, da mi je bila pot zaprta, moji predstojniki so pa pravili, da je božja Previdnost sama tako uredila, ker me potrebujejo v Rimu za sveto leto kot ravnatelja Kalistovih katakomb. Nikoli si ne bi drznil misliti na tako častno službo v večnem mestu, zdaj sem pa kar na lepem padel vanjo.

Delo pri katakombah mi je bilo silno všeč. Biti varuh grobov najbolj znamenitih krščanskih mučencev je velika čast, posebno še za sina slovenskega naroda, ki ga je Bog zadnje čase tako bogato obdaril s tisoči mučencev.

H katakombam se zgrinjajo romarji in turisti iz vsega sveta, v svetem letu jih je pa bilo še izredno veliko. Tam spoznaš ljudi z vseh kontinentov in navežeš stike. Tudi z državniki, do katerih bi človek sicer težko prišel, se tam dobiš na neprisiljen način. To je bila zopet zadeva, ki je Tita jezila.

Tako sem se tam prijetno razgovarjal z Adenauerjem, s Francovo ženo in hčerko, z irskim predsednikom De Rivero in Costellom, z Evito Peron, z newjorškim guvernerjem Deweyem in več drugimi ameriškimi guvernerji in senatorji, z avstrijskim kanclerjem Figlom itd. Naravno je takrat pogovor vedno nanesel na Tita in njegovo „prelomitev“ z Moskvo. Vsi so želeli vedeti naše mnenje. Takole sem vsakemu povedal: „V najboljši družini lahko pride, da se dva brata spreta med seboj. Bilo bi pa napak pričakovati, da bi v slučaju, če bi sosed enega napadel, drugi držal s sosedom in ne z bratom. Zato nikar ne pričakujte, da bo Tito držal z Zapadom proti Moskvi.“

Ni bilo emigracije za begunce

Počasi sem začel pomagati g. dr. Robiču pri dušnem pastirstvu med slovenskim begunci po taboriščih okrog Rima. Za begunce v Italiji takrat ni bilo nobene emigracije nikamor. Hudo je bilo gledati toliko mladih fantov, kako so se dolgočasili po taboriščih brez upanja, da bi mogli kam naprej. Če sem le mogel, sem nekaterim omogočil, da so prišli za nekaj dni v Rim ali pa poleti na Južno Tirolsko h kakšnemu kmetu. Dva sta se

od tam zmuznila v Avstrijo, živela nekaj časa na kmetih, potem pa emigrirala v Kanado. Bila sta Edi Pikovnik in Frank Luzar.

To mi je dalo misliti, da sem neke nedelje v taborišču Frasnach fantom rekel: „Jaz na vašem mestu bi riskiral in begunstvo še enkrat začel, kot sta to naredila Pikovnik in Luzar“. „Kako to mislite?“ so vprašali. „Pobegnil bi od tod, se peljal do Trbiža, tam skrivaj prekoračil mejo, Avstrijcem pa rekel, da prihajam iz Jugoslavije. Zaprl bi me za 10 dni kot vsakega, ki pride ilegalno čez mejo, potem bi bil pa prost in bi imel emigracijo odprto na vse strani.“

Takoj se jih je nekaj priglasilo, pa me hkrati prosilo, če bi jih hoteli spremiti do meje. Seveda jim je bilo treba vožnjo plačati, ker niso imeli denarja. Hvala Bogu, da so mi prijatelji in znanci, ki so že emigrirali v Združene države ali Kanado, vedno priložili kak dolar v svojih pismih, tako da sem imel za kake stroške. „Glejte, da hoste čedno oblečeni in obriti“, sem jim rekel, „pa da se vas ne bo držala taboriščna slama, sicer vas bodo karabinerji takoj pogruntali, da ste ušli iz taborišča.“

Skrbelo me je, kako bo šlo od Vidma (Udine) naprej do Trbiža, ko na vlaku pregledujejo potne liste tistim, ki so namenjeni v Avstrijo. Zdelo se mi je pametno, da smo že v Benetkah vsi šli v drugi razred. Jaz sem sedel pri vratih oddelka in, ko je prišel pregled, brž pokazal svojo vatiškansko izkaznico, pa rekel: „Se peljemo do Trbiža.“ Nič niso sitnariili. Zlagal se pa tudi nisem, ker peljali smo se res samo do tja.

V Trbižu smo šli v kolodvorsko restavracijo, da smo se malo podprli, potem pa kar po glavni cesti naprej proti meji. Nihče nas ni ustavljal ali kaj spraševal, čeprav se je veliko karabinerjev vozilo po cesti sem in tja. Malo pred mejo je ovinek in majhen gozd. Tam smo stopili s ceste, jaz sem pa fantom pokazal: „Pri tistemle poslopju je italijanska mejna straža, pri onile hiši malo naprej pa avstrijska. Vi pa pojdite tukajle doli v dolino, prekoračite potok in ob njem naprej kakih 10 minut, potem pa zopet na glavno cesto, po njej do Podkloštra (Arnoldstein), tam pa na vlak za Celovec. Tam se javite, kot da prihajate iz Jugoslavije.“ Pred odhodom iz Rima smo kupili še par izvodov Slovenskega poročevalca in nekaj jugoslovanskih cigaret, da so jih imeli v žepu. Vse je šlo po sreči, hvala Bogu. Njih pisma v taborišče so še druge navdušila, da so poskusili srečo, in kar lepo število jih je šlo to pot.

VII.

Paterson, N. J. — Nekega jutra pa pride k meni mlad fant iz taborišča v Frasnach s prošnjo, če bi mu pomagal, da bi pobegnil v Francijo. Znal je francosko, zato je želel iti tja. „Edino, kar Ti lahko pomagam, je, da Ti plačam vožnjo“, sem dejal, „ne morem Ti pa dati nobenega nasveta, kako priti čez mejo, ker je ne poznam“. Zdelo se mi je pametno,

naj bi se z vlakom peljal samo do Savone, tam pa rajši vzel avtobus do Ventimiglie, ker na mednarodnih vlakih že pred mejo pregledujejo potne liste. Nesreča pa je hotela, da so nekje tisti avtobus ustavili, ker so iskali nekega tatu, in vsem potnikom pregledali dokumente. Pričakoval sem od fanta kakšno kartico iz Francije, pa je prišlo pismo iz ječe v taborišču Fraschette.

Še bolj pa sem se začudil, ko je čez nekaj dni fant osebno prišel v Rim, rekoč, da je iz ječe ušel, in da bi rad v drugič poskusil srečo. Dal sem mu za vožnjo in v par dneh že dobil kartico iz Mentona v Franciji, na kateri mi je ves srečen sporočil, da je brez težav prišel tja in da je zdaj v zbirnem taborišču.

Čez teden dni je pa sledilo pismo, ki je pravilo, da so ga vzeli iz taborišča, češ da ne spada v Francijo, marveč v Italijo. Vse njegovo pri-govarjanje in dokazovanje ni nič zaleгло, vklenjenega so ga peljali na italijansko stran. Ko so ga tam postavili prav pred tistega mejnega komisarja, ki ga je bil pred dvema tednoma poslal v ječo v Fraschette, mu je splahnelo še poslednje upanje. Kakšno pa je bilo njegovo začudenje, ko mu je komisar rekel: „Saj Vi niste nikoli živeli v Italiji, kajne da ne? Samo potovali ste skozi. Ni res?“ „Seveda je tako“, je rekel, pa Francozom to dopovedujem, a mi nočejo verjeti.“ „Vi spadate v Francijo, ne k nam.“ Nato je rekel Francozom: „Odpeljite ga nazaj! Mi nimamo nič z njim.“ Zdaj je v Kanadi.

Avstrijci postali pozorni

Tudi pri Trbižu ni šlo vedno po sreči. Avstrijci so sčasoma postali pozorni, ker je število beguncev, ki je prihajalo iz Italije, vedno bolj rastlo.

Mlad fant iz Fraschettija se je že pripeljal do Beljaka, kjer je moral prestopiti na vlak za Celovec. Kupil je par razglednic in znamk ter pisal prijateljem in meni, da je srečno prispel. Ko je vrgel razglednice v nabiral-nik, ga je prijel orožnik in zahteval osebno izkaznico. Rekel mu je, da je begunec iz Jugoslavije, ki pravkar prihaja od tam, mu pokazal Sloven-skega poročevalca in škatljico jugosl. cigaret. Orožnik je pa zagrabil za ovratnik njegove srajce in mu rekel: „Ne boš me goljufal. Tole srajco si pa kupil v Italiji, od tam prihajaš“. Vendar ga ni gnal nazaj, marveč peljal v Celovec, kjer je presedel 10 dni v jezuitski kasarni kot vsi drugi, potem bil pa prost in je zdaj v Kanadi.

Kočljiva zadeva z otrokom

Nekoč pride k meni mlad mož iz taborišča v Farfi Sabini s prošnjo, naj bi mu pomagal, da bi se z ženo in otrokom preselil v Avstrijo. Imel sem pomisleke glede otroka: „Pa naj začne jokati prav kje tam, ko boste

na skrivaj šli čez mejo?" Dejal je, da je njegova sestra poročena v Avstriji in da ima potni list. Lahko bi prišla po otroka v Trbiž in ga vzela k sebi na vlak. Pristal sem.

Tista skupina je pa kar preveč narastla, ker se je priglasilo še več drugih, povrh smo v Trbižu padli Italijanom v oči zaradi hrupnega pozdravljanja s sestro, ki nas je čakala. Šli smo na kosilo v restavracijo, nato jo pa udarili po cesti proti meji kot navadno, le da nismo hodili vsi skupaj, marveč po dva in dva v primerni razdalji, dočim je sestra na postaji čakala na mene, da se vrnem od meje in povem, če je vse šlo po sreči.

Okrog štirih sem bil nazaj. Moj vlak je prišel malo prej ko njen; poslovlila sva se in odpeljal sem se, hvaleč Boga, da se je vse tako lepo izteklo. Na videmski postaji pa je moje veselje zmotil uradnik, ki me je prišel klicati, češ da hoče policijski komisar iz Trbiža govoriti z menoj po telefonu. „Kaj je s tem otrokom, ki ste ga Vi prinesli iz Rima in ga tukaj pustili?“ me je kar nahrulil. Res sem bil v zadregi. „Njegova teta ga je prevzela“, sem odgovoril. „Kaj se človeško blago kar tako pošilja čez mejo kot kakšna žival?“ se mi je zadrhl nazaj, „dajte mi narednika!“

Ko sta nekaj govorila, mi narednik reče, da moram na kvesturo (policijsko ravnateljstvo). Vzel sem kovček z vlaka in odpeljal me je. Tam sem prišel pred referenta za tujce, kateremu sem vse po pravici povedal. Na vprašanje, če so me ti ljudje prosili, naj bi jim pomagal čez mejo, ali sem se jim sam ponudil, sem dejal, da sem jih jaz nagovarjal na to, ker iz Italije ne morejo nikamor, pa hkrati povedal, da sem jih že več srečno prepeljal, katerih nekateri so že v USA ali v Kanadi.

K sreči sta oče in mati tistega otroka prekoračila mejo v videmskem okraju in referent je hitro našel zapisnik njunega zaslišanja. „Ko sta prišla sem, sta bila še samska“, mi reče. „Da, a jaz sem ju poročil v Vatikanu“. Hotel je vedeti še podatke o moževi sestri in njen naslov v Avstriji, je vse to zapisal, nato pa papirje odnesel in me pustil nekaj časa samega. Vrnil se je brez tistih spiskov. Prijetno sva potem kramljala in še črno kavo mi je postregel, jaz sem bil pa kot na trnju, ker sem se bal, da bom zamudil zadnji nočni vlak za v Rim.

Okrog osme je prišel sam kvestor in mi dejal: „Čestitam Vam za Vaše človekoljubno delo, ko svojim ljudem pomagatega, da morejo v emigracijo. Mi nimamo nič proti, če gredo ilegalno od nas, saj so tako tudi prišli. Prosil bi Vas pa, da nas prihodnjič obvestite, ko boste imeli koga. Bomo mi pomagali, da Vam ne bo treba hoditi iz Rima. Tako se bomo izognili tudi nerodnim položajem, kot je bil današnji. Prvo poročilo našega komisarja iz Trbiža se je namreč glasilo, da je neki duhovnik Vatikana prinesel nekega otroka do Trbiža in se ga tu znebil na ta način, da ga je prepustil neki Avstrijki. Da se izognemo takim nevskečnostim, obvestite nas prej in bomo Vašim ljudem radi pomagali. Vprašali smo vse

mejne straže tam ob meji, če so kaj videli Vaše ljudi, pa nič ne vedo o njih. Imamo to za znamenje, da so srečno prišli na avstrijsko stran, zato sem se bal, da bom zamudil zadnji nočni vlak za v Rim.

Na žalost pa njihove uslužnosti nisem mogel izkoriščati, ker sem kmalu moral zapustiti Rim.

(Sledi)

NOVICE IN GOVORICE

Komunisti edstopajo: Po poročilu centralnega komiteta hrvaške komunistične partije je od tedaj, odkar je Tito obsodil hrvaško partijsko vodstvo, iz partije na Hrvaškem izstopilo ali pa bilo izključenih okoli 400 partijcev. Med njimi so znani partijski vrhovi.

Poostrenje režima ne marajo: Nekaj dni pred zasedanjem druge vsejugoslovanske partijske konference v Beogradu se je novo hrvaško partijsko vodstvo izrazilo proti nacionalistom, istčasno pa izjavilo, da se ne strinja z novimi ostrimi ukrepi centralnega komiteta. To partijsko vodstvo je dalje izjavilo, da je bil postopek proti odstavljenim partijcem dokaj nedemokratičen. Kaka ironija! Iz tega bi se dalo sklepati, da skuša novo partijsko vodstvo na Hrvaškem ubrati neko srednjo pot pri urejevanju sedanjih problemov.

Ali pride sedaj cerkev na vrsto: Zaradi poostrenega notranjepolitičnega kurza se mnogi sprašujejo, če ne bo sedaj prišla na vrsto tudi katoliška cerkev na Hrvaškem. Predsednik verske komisije na Hrvaškem, **Zlatko Frid**, se sicer obnaša, kot bi se nič ne pripetilo, vendar se čuti napetost, ki zna močno prizadeti tudi cerkev. Zagrebški nadškof je bil zaradi svojega božičnega govora javno kritiziran. Poročila trdijo, da napadi na nadškofa niso sad hrvaških partijcev, pač pa imajo ti napadi svoj izvor v Beogradu. V Srbiji je stavljen pred sodišče pravoslavni škof **Kostić**, češ, da propagira nacionalistične tendence med narodom. Vsekakor partiji ni po volji, da ima cerkev ogromen vpliv ravno na preprosto prebivalstvo. Časi sožitja so to preteklost; tisti, ki so ali pa še govore o dialogu s komunisti bodo slej ko prej morali spoznati, da je vsak kompromis s komunistično partijo le navadna prevara.

Mojstri dialoga: Komunisti znajo vsak zunanjepolitičen korak izrabiti v svojo korist in izrabiti znajo vsak važen dogodek v prid legitimnosti njihovega vladarstva. Čim je Amerika pokazala znake in voljo za dialog s komunističnimi vladami je svetovna komunistična anarhija šla na delo. In pogledmo uspehe: Kitajska je dobila sedež v ZN, predsednik ZD gre

v Peking in Moskvo, madžarski komunisti pa ponovno zahtevajo od USA, da jim izroči zgodovinsko znano narodno vrednoto „krono sv. Qtefana“. Iz zanesljivih podatkov je znano, da je predsednikov svetovalec Kissinger pripravil vse potrebno za izročitev krone madžarski komunistični vladi, to naj bi se zgodilo še pred predsednikovim obiskom Moskve. Pa naj še kdo reče, da komunisti niso elastični, svobodni svet z nami vred pa okorel.

Obesil se je: Tik pred božičem 1971 se je v Ljubljani obesil **Marjan Dermastja**, znanj komunistični veljak n nekdanji komandant Dolenjskega partizanskega odreda, ki je bil med prvimi partizanskimi enotami, ki so začele državljansko vojno v Sloveniji. Dermastja je vodil napad komunistov na prvi slovenski ilegalni odred v letu 1942, njegove partizanske zasluge imajo svoj izvor med odredi v Gorjancih.

Tovariš Kardelj ima smolo: Mogočni **Edvard Kardelj** je imel le enega sina. Nič ni bilo iz njega kot je to navadno slučaj za komunistične veljake; po „milosti“ je brez vsakega znanja postal arhitekt, toda službe jasno ni mogel vršiti nobene. Na starega leta dan 31. pa so tega nadebudnega Kardeljeviča pokopali. Vzrok smrti je zavil v meglo, toda poročila pravijo, da se je ali obesil ali ustrelil... vzel ga je „dedek mraz“. Na sve'u se vse povrača — komunisti jih počasi in sigurno dobivajo za vse svoje zločine.

Aretacije: V Ljubljani so koncem decembra aretirali slovenskega emigranta, ki se je mudil v Ljubljani na počitnicah. Tja je prišel iz Dalmacije, kjer je prisostvoval neki mednarodni konferenci. Imel je srečo, da je bil zaradi močnega pritiska kmalu izpuščen in izgnan iz domovine. Očitati so mu špijonažo za „imperialiste“ v dobi takoj po vojni. Pravijo, da so se komunisti spremenili... nikoli!

Nemiri na Hrvaškem: Tu podtalno vre naprej: partija je nemire le začasno zatušala. Mnogi so mnenja, da je razvoj na Hrvaškem pričetek konca Titoslaviije. Ljudstvo se boji druge Češkoslovaške.

Atentati: V Jugoslaviji se poslužujejo nove metode atentatov, to je razpošiljanje bomb preko pošte na naslov politično nezaželenega. Prve dni januarja je bil v Zagrebu na ta način ubit kurir znane redakcije „Borba“. Omenjeni kurir, Ivan Gluič, je 5. januarja šel na pošto v Zagrebu po material za „Borbo“, ki izhaja tudi v Zagrebu, ko pa je odprl paket je nastala eksplozija, ki ga je na mestu ubila. Ozadje tega atentata se pripisuje hrvaškim nacionalistom in njihovim ekstremističnim težnjam. To ni bila prva taka eksplozija; podoben slučaj se je v Zagrebu dogodil tudi 26. decembra. Značilno pri teh atentatih pa je to, da tako policija kot časopisje skoro molčita.

Smrt: Največja finska prerokovalka gospa Kassinen prerokuje za 1972, da Tito umre oziroma da ga bodo umorili; razvname se grozna notranja

pa tudi zunanja borba, prava vojna, in najbrž sovjetske čete vkorakajo v Jugoslavijo. Torej pri vseh naših skušnjah najslabše utegne biti še pred nami. Pri tej prerokbi se ona močno sklicuje na Hrvate in Sovjete.

Konec ene politične kariere v domovini

(Domovinski dopisnik)

V januarju 1972. — Kravali študentov, ki so ob koncu leta 1971 izbruhnili na višjih šolah v Zagrebu in se nato hitro razširili po vsej Hrvaški, so bili povod za izkoreninjevanje te tolerantne politike, razvoja, za katerega smo rekli, da je na pravi poti in mu je samo treba pustiti čas dozorevanja. Demonstracije same za sebe sicer niso predstavljale nobene krize in lahko rečemo, da je ta nastala samo vsled močne labilne jugoslovanske politike, še posebno pa zaradi močno pretiranega posega Tita v partijski aparat.

Res je, da so se na Hrvaški razvijale dokaj neprijetne in pretirane stvari. Študentje so postopali naivno, ne organizirano in ne odgovorno. Kulturno društvo Matica Hrvatske, je včasih pridigalo o nacionalizmu, ki bi ga lažje prištevali k prejšnjemu stoletju kot pa k današnjemu. Ti ekstremni elementi pa so do besede prišli samo po zaslugi liberalne in tolerantne politike Hrvatske. Seveda bi vlada te republike brez dvoma bila v stanju med temi ljudmi narediti red in jih usmrtiti na en zmeren, sreden nivo, če bi jim Beograd zato pustil čas. Tokrat je Tito postopal po narekovanju centralistov, starih birokratov in jugoslovansko orientiranih funkcionarjev v Hrvaški sami. Ta poseg je bil enak diktatu in docela ne psihologičen in ščiten od obročev milice in armije. Čiščenje tolerantnih politikov, oficirjev in osebnosti v gospodarskem sektorju, ki niso prostovoljno ali demonstrativno odstopili, so jih pognali po pravih stalinističnih metodah. Triumfiranje reakcionarjev in birokratičnih funkcionarjev je bilo veliko.

Verjetno niti ni bil nacionalizem tisto kar je centraliste tako stiskalo, temveč resnica, da je partija Hrvatske postala pravo narodno gibanje. V tej atmosferi razumevanja, tolerance in izenačevanja pa je ob enem tičalo veliko obetanje za nadaljnje potekanje razvoja, kakršnega poznamo iz zadnjih let. Ta atmosfera pa je zdaj razen v Sloveniji, v vsej deželi razbita. Čiščenje se še vedno nadaljuje in dobiva obliko lova na čarovnice. Na enkrat se za vsako ceno hoče oživeti aparat funkcionarjev. Povprašujemo pa se, katera Jugoslavija bo lažje premagovala predstoječe težave, Jugoslavija narodov, ali funkcionarjev?

Iz Titovih govorov je razvidno, da vlado hoče obnoviti v popolno birokracijo in narod izpostaviti partijski diktaturi kakršna je bila pred 20-timi leti. Pri tem se on opira na stare dogmatike in kar je novo, na armijo. V govoru v Sarajevu je maršal prvič javno izjavil, da armija ni samo za zaščito pred zunanjim sovražnikom, temveč mora ščititi tudi socializem v državi sami. Oficirski korpus armije 70% tvorijo Srbi in Črnogorci. Od lanskega leta, ko je Tito brez silnih razlogov napovedal reformo ustave, ob vsaki priliki govori o vladnem sovražniku, ki ga je treba za vsako ceno zatreti. On govori v imenu delavstva, od katerih si kot poznamo, vsaki peti mora svoj kruh v inozemstvu služiti. Maršal meni, da se je zmotil v demokraciji, da odnosi v deželi se ne dajo nič več rešiti na demokracijski način, marveč samo še revolucionarno in administrativno, torej, s silo. Citiram, „Pri tem ni tako važno, če se ta ali oni zakon ne bo popolnoma upoštevalo, kajti sovražnik se ne sme za zakon zabarikadirati“. Če poglavar države zoper zakonodaje tako izjavi, potem si lahko zamislimo, kako si bo lahko posamezen policaj to tolmačil. „Predvsem hur vladni sovražnik so profesorji, ki potujejo v inozemstvo, tam predavajo in se nato, z idejami vrnejo domov“, je nadaljeval govornik. Ob priliki Dneva armije, kjer poslušalci so bili sami oficirji in stari borci, je Tito kot zaveznika partizanov med vojno, omenil samo Sovjete, medtem ko zapadne zaveznike molče obšel. Za take in podobne izjave je dobil siloviti aplavz. Titove izjave verjetno ne bodo ostale samo besede. Armija je namreč vključena v notranjo politiko in je pri čistki po Hrvaški igrala veliko vlogo. Stari dogmatiki in funkcionarji, med njimi veliko pristašev armije, so pripravljeni in samo čakajo na Titovo pretiravanje. Maršal sam se ob času trudi v Centralnem izvršilnem komiteju partije, ki ga zdaj tvori 15 članov, reducirati na 8 članov v katerih bi bil sekretariat treh, kjer bi bila koncentrirana vsa moč. To bi bilo stanje, kakršno je bilo pred 1966-tim letom, se pravi pred zrušitvijo Rankovića. Na zasedanjih mu zoper te ideje republiški zastopniki za enkrat še trdovratno nadsprotujejo, po drugi strani pa poznajo situacijo in moč centralistov ter bodo verjetno na to morali privoliti in bo Titov predlog na večkrat Mali kongres imenovani seji Jugoslovanskih komunistov, 25. januarja letos, sprejet. Vse pogostje se slišijo izjave tolerantnih politikov, če že centralna inštanca, potem rajši partijo kot pa armijo. Vojaška diktatura in diktatura starih diskreditiranih centralistov, bi še veliko manj bila v stanju rešiti problem v deželi, bolje rečeno, to bi bil sistem, ki bi skrbel samo za diktatorsko moč in bi se za dalj časa obdržal samo s sovjetsko podporo.

Kljub takšnem napovedovanju centralizma pa imamo dokaj optimistične republiške aparate. Politični opazovalec, ki je obšel vso deželo, je zapisal, da je v Sloveniji Jugoslavija še popolnoma v redu. V Ljubljani so mu izjavili, da se stari dogmatiki in prijatelji Sovjetov res vztrajno vajo, vendar so obsojeni kapitulaciji. Menijo, da dogmatični fanatizem

kulturne revolucije ne more reagirati frontalno gospodarski in eliti inteligence ter mladine. V Čehoslovaški je to sicer uspelo; to pa samo zato, ker so njih politiko ščitili okupatorji. V Jugoslaviji pa ni Sovjetov in je tudi armija preveč vpeljana v strukturo federacije in samoupravljanja, da bi deželi mogla bi i nevarna. En slovenski politik je izjavil: „Nihče, tudi Tito ne, nemore nam Slovincem nekaj zapovedati, česar mi ne maramo in kar bi bilo v nasprotju z osnovami ustave in samoupravljanja.“

Lahko rečemo, da perspektivo kakršno je Tito še sam odprl, je ni nihče pričakoval. Verjetno se bo tudi kmalu polegla zaskrbljenost, kako bo, Tito odšel? Sliši se že, škoda, da ni že pred tem oddal še zadnji dve funkciji v vladi.

Florijan Slak

V CELOTI

Za 25-letnico Vetrinjske tragedije je ZDSPB-Tabor poslala poziv slovenskim političnim predstavnikom v svobodnem svetu (9. 3. 1970) kateri se glasi: (glej prilogo št. 1.).

Na ta poziv je organizacija, odnosno njen tedanji predsednik dobil odgovor — in to edini od štirih naslovljenih, na prvi poziv — preko tajnika od g. Alojzija Zupana (Slovenska pravda — Anglija) s sledečo vsebino: (glej prilogo št. 2.)

Na to pismo sem g. A. Zupanu odgovoril s sledečim pismom: (priloga št. 3.) V „Klicu Triglava“ ki izhaja v Londonu od 20. nov. 1970, je objavljen članek pod naslovom: Spomenica „svobodnih Slovencev“ v katerem avtor poroča o zgoraj omenjenem pozivu (po mojem prepričanju je ne samo pravilno, temveč zelo potrebno zadevo, s katero bi se morala politično-ideološka emigracija javno ukvarjati zadnjih 25 let in to zlasti njeni voditelji, s katero so tako temeljito povezani).

V istem listu od 11. januarja 1971 v pismu uredniku g. A. Zupanu komentira prej omenjeni članek in pojasnjuje, da je odgovoril pred. ZDSPB-Tabor, kar je točno.

V „Taboru“ št. 5-6 l. 1971 pod naslovom: Za zgodovino, berem pet dokumentov, ki so mi znani; ni mi pa znano, kako je mogoče, da celotna zadeva in odgovor g. A. Zupana (S. P.) ni bil objavljen. Upam, da bo to pojasnilo, oz razčiščenje popravilo to pomanjkljivost.

Ni moj namen komentirati pisem oz. odgovorov, ki so objavljeni v „Taboru“. Ne bil bi pa dosleden, ako bi ne pojasnil, da odgovora od g. dr. M. Resmana, predstavnika Slovenskega državnega gibanja ni bilo. Končno sem se pisмено obrnil na njega s sledečim pismom: (priloga št. 4.) Odgovora ni bilo!

Kdo so in kaj predstavljajo slovenski politični predstavniki; se bo marsikdo izmed bralcev „Tabora“ vprašal?

Slovenci ki smo šli skozi revolucijo in begunstvo, imamo dokaj različne poglede v preteklost in še tem bolj različno mnenje o nekdanji politični strukturi v domovini, kateri pripisujemo vso krivdo našega gorja, revalucije, poveljnega pokola in zmage komunizma.

Politična emigracija naravno ni mogla ustvarjati nove stranke, ali strank in je obdržala imena starih, katerih se zlasti tradicionalno držijo stari ljudje. „Mlajši“ rod, ki pripada istemu svetovnonazorskemu gledanju, seveda s časom primernejšimi pogledi, si je dal drugačna imena in s tem — če ne popolnoma pa vsaj zelo veliko — podrli tisto zlo, ki ga vsi „mlajši“ ali če hočete „vmesna generacija“ — odklanjamo.

Tako bi zgoraj imenovane politične predstavnike po stari formuli razdelil takole: G. dr. M. Stare, Slovenska ljudska stranka (klerikalci), g. inž. L. Bevc, Slovenska demokratska stranka (liberalci), g. dr. M. Resman, Slovensko državno gibanje (Stražarji in mladi klerikalci) in g. L. Zupan, Slovenska pravda (mladi liberalci). Seveda se vsi ki pripadajo kateri izmed teh skupin, z mojim tolmačenjem verjetno ne bodo strinjali.

Iz tega sledi zelo porazna ugotovitev. Med tem, ko sta predstavnika naprednih Slovencev pripravljena sodelovati pri pozivu, je predstavnik Slovenske ljudske stranke odgovoril odklonilno, pa vendar odgovoril. Med tem ko predstavnik Slovenskega državnega gibanja (prav gotovo po posluzgi organizacije, oz. njenega vodstva) še odgovoril ni!

Vsi vemo, da je ogromna večina domobrancev bila iz „Klerikalnega“ tabora in se pomorjeni tisoči z našimi očeti vred obračajo v grobu. Vse priznanje manjšine v naših tedanjih protikomunističnih vrstah in njih predstavnikom, ker mrtvim dajo priznanje, jih tudi mi spoštujemo.

Kdo je vodil predvojni slovenski protikomunizem, ki je bil naravnost histeričen? Kje so vsi tisti tedanji filozofi? Pobili jih niso, ker tam kjer je tekla kri jih ni bilo! Doma tudi niso ostali vsi. Mrtvi tudi niso, saj poznamo toliko imen... Lahko je, da so postali „nepolitični“ ker je ideologija danes „ločena“ od politike, nekoč pa so to bile siamske dvojčice. Tu se ne gre za ideologije, ne za politiko, gre za obsodbo vlezločina nad narodom in za človeški pokop nedolžnega pomorjenega ljudstva. Gre se torej za humanizem in civilizacijo, ne za politične sanje in že davno po drugih zasedene politične stolčke...

SLOVENSKIM POLITIČNIM PREDSTAVNIKOM V SVOBODNEM SVETU

Spoštovani:

V tem „Vetrinjskem letu“, se obračamo na Vas, predstavnike slovenske politične emigracije, s prošnjo in predlogom.

Petindvajset let je poteklo, odkar so bili Slovenski domobrance brez sodbe pomorjeni. Ta zločin komunistična oblast še vedno negira kljub razpokam v monolitni strukturi Komunistične Partije. Te razpoke, ki prihajajo do izraza posebno v Sloveniji, so diktat vsem svobodnim Slovincem, da se zavejo svojih odgovornosti do naroda doma in da aktivno posežejo v ta razvoj.

V zvezi s to obletnico in z ozirom na razvoj doma predlagamo:

1) Da izdelate in objavite poziv na komunistične oblastnike v Sloveniji, da za petindvajseto obletnico priznajo pokol ca. 20.000 Slovencev, med njimi 12.000 Slovenskih domobrancev.

2) Zahtevajte da označijo kje so masovna grobišča. Šele, ko bo pokol priznan, ko bodo imenovani krivci, in kodo nedolžne žrtve rehabilitirane, bo mogoče misliti na dialog in „narodno spravo“.

Prepričani smo, da bi tak Vaš javen in enoten nastop pozitivno odjeknil pri vseh Slovincih v svobodnem svetu. Še več, tak nastop bi lahko pomenil pričetek tesnejšega sodelovanja vseh emigracijskih skupin in osnovo za strnjenje vseh zdravih sil v boju za svobodo slovenskega naroda.

Z izrazi spoštovanja in iskrenimi željami za to Veliko noč, Vas iskreno pozdravljamo.

Za ZDSPB-TABOR

Florijan Slak, predsednik Franc Grum, tajnik

cc: Ing. L. Bevc, Dr. M. Resman,
Dr. M. Stare, G. L. Zupan

G. Florijanu Slaku,
predsedniku Zveze društev slovenskih protikomunističnih borcev
TABOR

Cenjeni gospod Slak!

Hvala lepa na poziv, ki ga je Vaša organizacija naslovila 9. marca na ing. L. Bevca, dr. M. Resmana, dr. M. Stareta in mene, da izdamo skupen poziv oblastem doma, da priznajo pokol 20.000 Slovencev in označijo masovna grobišča, kakor tudi da svoje žrtve rehabilitirajo.

Ne vem, ali bi bilo dovolj učinkovito, ako bi tak poziv podpisali omenjeni štirje gospodje. Nekaj takega, ob letošnji obletnici, bi morale popisati več ali manj vse emigrantske organizacije neglede na ev. razložke med njimi. Vse zavisi najbrže od tega, kdo bi podvzel inicijativo. Morda vi, t. j. TABOR, sam.

Na vsak način, kolikor mi je poznano, je vaš predlog v razpravi tudi v Narodnem Odboru, t. j. v sklopu nekaterih vprašanj, ki zadevajo tako režim doma kot emigracijo, pa upam da bo iz tega tudi nekaj nastalo.

Dovolite, da s svoje strani stavim gotovo pripombo k vprašanju „dialoga“, ki ga omenjate. Večkrat sem na to besedo že naletel v vašem organu „Tabor“, kar mi je dalo misliti, da s tem mislite na nekaj docela določenega. Besedo namreč uporabljate za sinonim s „pogajanjem“, pa mi ni jasno, kdo se s komunisti odn. z oblastjo doma iz emigracije pogaja ali želi pogajati. Predvsem ni Zvezi komunistov do nobenih pogajanj, medtem ko bi emigrantski predlog za taka pogajanja bil zelo naiven. Beseda „dialog“ pomeni „dvogovor“, enako kot „monolog“ pomeni „samogovor“. Znano je, da recimo katoliška Cerkev vodi „dialog“ z marksisti in da marksisti vodijo „dialog“ z religijo — pa niti eden niti drugi se ne „pogaja“ v smislu pogajanj za zeleno mizo. A vendar ta „dialog“ prinaša gotove rezultate — ali dobre ali slabe ne mislim razpravljati v tem pismu. Vsilitev dialoga komunistom je potrebna, ker sicer obstoja doma samo monolog ZK. Dialog pa ni isto kot „propaganda“, kajti vsak ve, da je namen propagande predvsem psihološke narave. Dialog po raznih vprašanjih je resna in študijska zadeva, ki na ljudi ala Kardelj ne bo imela posebnega vpliva, a ga bo imela na manj zadrte člane ZK, ki se ne zapirajo za plot lastne organizacije. Kardelj to ve in zato tako on kot drugi, Popit recimo, v svojih govorih pogosto obračunavajo z „dialogom“. Na češkoslovaškem bi ta dialog uspel, da ni bilo sovjetske invazije. Bo uspel pri nas? Vkolikor nimamo drugih možnih rešitev za reševanje našega naroda, je dialog edina pot, da se spodreže režimu tla.

Prejmite lepe pozdrave, Vaš

L. Zupan

Priloga št. 3.

24. maja 1970.

Florijan Slak, Box 207, Virgil, Ont. Canada

Mr. L. Zupan

3, Woodberry Close,

Reading, Berks., England

Spoštovani g. Zupan!

Prav lepa hvala za Vaše pismo od 26. aprila 1970, katerega ste naslovili na mene.

Zelo me veseli, da soglašate s pozivom, ki ga je naša organizacija naslovila na Vas in ostale predstavnike slovenske politične emigracije.

Kot vidim ste v dvomu, da bi bilo to dovolj učinkovito, ako bi poziv podpisali omenjeni gospodje, temveč bi ga morale podpisati več ali manj vse emigrantske organizacije, neglede na ev. razločke med njimi...

To je odlična zamisel, katero — tako sem prepričan — bo, ali bi moral podpreti vsak emigrant. Način kako naj bi bil poziv oblastnikom v domovini pripravljen, pa sem prepričan, da bi ga Vi gospodje najboljše in najučinkovitejše pripravili in v kolikor bi Vam naša organizacija mogla pomagati, Vam bomo z veseljem na razpolago.

Prepričani smo, da je potrebno, da to storijo predstavniki strank včlanjenih v NO in drugih, ne pa privatne organizacije, mi nismo proti, da bi to storile organizacije, toda vedno bo težava, kdo naj da iniciativo in več bo zaleglo, če to storite vidni predstavniki.

Drugo kar bi rad poudaril je to: NO je vodil o naši tragediji in sedaj je njegova dolžnost, da doseže priznanje pokola... ker se smatra za političnega predstavnika emigracije je njegova dolžnost, da skuša za isti cilj pridobiti politične nečlane, isto kot nepolitične, kar bi lahko postalo nov temelj naše emigrantske strukture in s tem podaljšanje življenja slovenske politične emigracije. In kar je najvažnejše: Ni vedno važno če se cilj doseže; važno je, da se ga poiskusi doseči...

Moje osebno prepričanje v tem smislu pa je, da bi poziv lahko uporabili za podlago združenega poziva celotne jugoslovanske politične emigracije, ako bi se Slovenski predstavniki približali Hrvatom in Srbom za skupen nastop, ne samo na Titovce, temveč tudi na svetovno javnost, vključno na Združene narode...

V Vetrinju je g. dr. Meršol z kanadskim majorjem P. N. Barre-jem reševal ne samo Slovence, temveč vse Jugoslovane. Ob 25-letnici je Vam gospodje dana možnost za veliko delo, za katerega Vam bomo hvaležni vsi, mrtvi, živi in zgodovina.

Zelo me tudi veseli, da ste napisali svojo pripombo k vprašanju „dialoga“. Radi jasnosti Vam moram kratko podati naše gledanje na dialog. Dialoga z morilci ni! Oni spadajo pred sodišče. Z njihovimi otroci, ki niso nčesar krovo pa je dialog mogoč pod prvim in edinim pogojem: da priznajo zgodovinska dejstva; označijo masovna grobišča; prikažejo krivce pokola in da njihove žrtve rehabilitirajo...

Naše glasilo „Tabor“ in članki v njem ne predstavljajo mnenja organizacije, razen če so podpisani po glavnem odboru. Jasno je, da se z vsemi članki v njem ne strinjamo, smatramo pa za zelo važno svobodo govora. Kot domobranci ali četniki itd. nismo bili politična (strankarska) enota in mislim, da je žalitev naših mrtvih, če bi to v našem glasilu sedaj postali.

Na Češkem so priznali umore predno je prišlo do dialoga in prave

Del čete VS iz Stožic pri Ljubljani na pohodu v Polhograjskih Dolomitih meseca maja 1943. Ti mladi fantje: študentje, kmečki sinovi in nameščenci so zagrabili za orežje, da preprečijo komunistično pobijanje in požiganje slovenskih vasi.

liberalizacije. Vprašanje nastane: ali bo do takega priznanja prišlo tudi v Jugoslaviji? Ye bo prišlo bo poziv zelo važen faktor.

Prepričan sem, da boste pri pozivu aktivno sodelovali, za kar se Vam v imenu ZDSPB-Tabor iskreno zahvaljujem.

Z odličnim spoštovanjem

Florijan Slak

Priloga št. 4.

Virgil, 15. aprila 1971.

Florijan Slak

P. O. Box 207, Virgil, Ont. Canada

G. Dr. Mate Resman

1089 E 68 Street

Cleveland, Ohio 44103

Spoštovanj g. dr. Resman:

9. marca 1970 je Zveza DSPB-Tabor poslala poziv Slovenskim političnim predstavnikom v svobodnem svetu. Do sedaj smo dobili tri odgovore; dočim še do danes — več kot enem letu čakanja — nismo dobili nobenega odgovora od Vas, oziroma Vaše organizacije.

Vljudno Vas naprošam, da nam čimprej odgovorite, kakšno stališče je do našega poziva zavzelo Slovensko državno gibanje.

Za uslugo se Vam že vnaprej zahvaljujem.

Z odličnim spoštovanjem

Florijan Slak

Vesti iz Argentine:

Dne 1. januarja 1972 je dopolnil 60 let domobranski invalid Janez Jožef.

Dne 18. januarja 1972 je dopolnil 60 let domobranski častnik Emil Cof.

Dne 2. februarja 1972 je dopolnil 50 let naš zastopnik Tabora Razinger Blaž iz Bariloeh.

Dne 15. marca 1972 je dopolnil 50 let Lah Leopold, odbornik DSPB Tabor in zavetišča dr. Gregorija Rožman.

Vsem še na mnoga leta!

Igor

PESNIKU IN DOMOBRANCU

Francetu Balantiču

O, naj Te imenujem brata!
Naj vstopim skoz pojoča vrata
v svetišče Tvoje:
kot Tebi naj srce mj poje
in vriska zadnji spev v plamenih,
kot Ti, še jaz naj na kolenih
labodjo pesem v ogenj shranim
in v smrt zgorim z nasmehom vdanim!
Balantič, brat, sežgani glas na njivi dozoreli,
v naš mlok kričita Tvoji ustni zogleleni.
Pepel je Tvoj raztresel vihre piš,
da ni več kraja za posmrtni križ;
le to vemó, da Tvoj je spomenik:
viharni plamen, hrepeneč navpik.
Francé, pred vhomom v Tvoj goreči grad,
kleči nemirni, jecljajoči brat;
ko bo srce strohnelo mi v plamene,
naj moja pesem kot žgoč krik uvene.

NAŠI MRTVI

Dne 5. januarja 1972 j umrl v starosti 77 let prvi stanovalec Zavetišča Mavko Franc.

Dne 11. januarja 1972 je umrl v starosti 70 let Marijan Marolt, odvetnik in umetnostni zgodovinar.

Dne 7. februarja 1972 je umrla v starosti 53 let Milena Južina roj. Černe. Soprog pok. gospe je preživel borec Grčaric. Žalujočim naše sožalje.

V Clevelandu je umrl 7. februarja 1972 80-letni Franc Kaštelic (Mačkov oče) doma iz Dednega dola pri Višnji gori. Štirje sinovi so bili 1945. leta vrnjeni iz Vetrinja in na zverinski način pomorjeni. Oče je živel v Spittalu na Koroškem, od tam se preselil v Ameriko. V Chicago zapušča sina Cirila z družino, na domu sina Martina in v Kočevju sina Franceta z družinama.

Pred dvema leti mu je v Chicago umrla žena.

Bil je vseskozi naročnik Tabora. Naj v miru počiva in naj mu bo lahka ameriška zemlja.

Delo za „Matico mrtvih“ se nadaljuje

Zgodovinski odsek ZDSPB Tabor, je ob koncu lanskega leta doživel hud udarec s smrtjo Zdravka Novaka, dolgoletnega člana Glavnega odbora in zgodovinskega referenta, ki je opravil glavno delo pri zbiranju podatkov za „Matico mrtvih“, ki so bili nato objavljeni v „Beli knjigi“.

V resnici lahko rečemo, da bi brez Zdravka Novaka ne bilo ne „Matice mrtvih“ ne „Bele knjige“. Kot Glavni odbor ZDSPB Tabor, pa je tudi pokojni Zdravko vselej poudarjal, da podatki še daleč niso popolni, niti dokončni ter da je zato potrebno nadaljevati z zbiranjem, dokler ne bo vsaj večina imen pobitih Slovencev ohranjena za prihodnost in zgodovino.

Kolikšno delo je pokojni Zdravko opravil z zbiranjem teh podatkov, je vedel verjetno samo on sam. Na vse strani je pisal in prosil za podatke ter jih skrbno vnašal v svojo kartoteko. To njegovo vztrajno prizadevanje je rodilo bogate sadove, bolelo pa ga je, da so nekateri ljudje iz malenkostnih razlogov in z neprepričljivimi izgovori, odklonili sodelovanje pri zbiranju imen. Vendar ga ti neuspehi niso potrli ter je vztrajno nadaljeval s svojim delom. Morda je v tej njegovi vztrajnosti tudi odgovor na nekatera vprašanja, ki so bila postavljena, nemreč: ali zgodovinski oddsek ZDSPB Tabor ne hiti preveč s svojim delom in objavljanjem nabranih podatkov. Zdi se, da se je pokojni Zdravko sam zavedal, da časa ni več dosti, da se mu stekajo meseci ter je zato skušal doseči čimveč, čimprej.

Zgodovinski oddsek ZDSPB Tabor je prevzel vso njegovo bogato zapuščino zbranih podatkov za „Matico mrtvih“ ter bo zaradi čuta dolžnosti

in spoštovanja do spomina na pokojnega Zdravka nadaljeval z njegovim delom po svojih najboljših močeh.

Zato prosimo vse, ki jih bo ta članek dosegel: priskočite nam na pomoč in pomagajte, da bo uresničen celoten načrt pokojnega Zdravka Novaka. Če že imate „Belo knjigo“, jo ponovno pregledajte in si takoj za- beležite napake, netočnosti ali imena, ki še niso objavljena, pa spadajo vanjo. Skoraj nobenih podatkov na primer nimamo za občine Logatec, Rakitna, Kostanjevica, št. Vid nad Cerknico, Prezerje, Planina jri Rakeku, Rudnik, Tomišelj, Krško. Zelo slabo je obdelano Gorenjsko domobranstvo, posebej pa še Novomeška skupina, to je skupina, ki se je skušala prebiti na Koroško potem, ko je glavnina Slovenskega domobranstva že odšla iz Ljubljane. Novomeška skupina, razen nekaj posameznikov, ni dosegla Koroške in večina fnatov je končala pod komunističnimi streli. Kdo so bili ti junaki? Rešimo jih pred pozabo!

Večina podatkov je bila doslej zbrana od Slovencev v Severni Ameriki. Slovenska naselbina v Argentini pa je seveda najmočnejša in izkušnja je pokazala, da je bilo največ podatkov zbranih na ta način, da se je zbrala skupina ljudi iz istega kraja in so potem v duhu šli od hiše do hiše in ugotovili preživele in padle borce. Zato še posebej pozivamo rojake v Argentini, da nam priskočijo na pomoč s svojimi podatki.

Zgodovinski odsek ZDSPB Tabor je uvedel sistem, s katerim se bo dalo ugotoviti dvojne vpise ter izločiti napačne ali netočne navedbe, zato moremo upati, da bo v nekaj letih, na osnovi „Bele knjige“ in dela pokojnega Zdravka Novaka, dopolnjena več ali manj popolna „Matica mrtvih“.

Pričakujemo vaše sodelovanje in hvaležnj vam bomo zanj. Vsa pisma, podatke in pripombe, pošiljajte na naslov: TABOR, 1439 Larchmont Rd. Cleveland 10, Ohio, USA.

Zgodovinski odsek ZDSPB TABOR

ZANIMIVI PABERKI

§ MRT BREZ KRIVDE

Človeško življenje ni bilo nikdar absolutno varno. Vedno je bilo odvisno od nekoga, včasih celo od slučaja. Najbolj nevarno je pa takrat, kadar je odvisno od volje ali odločitve enega samega človeka, posebno če ima ta človek absolutno oblast nad svojimi podložniki. To je tiran ali, kakor pravimo po slovensko, trinog. Trinogi so bili pa vedno enaki, v starem veku kakor v sodobni zgodovini.

V starem veku so bili Grki razdeljeni na mnogo držav. V eni taki državi, ki se je imenovala Korint, je vladal od 627 do 675 pred Kristusom trinog Periander, ki je prevzel vladu po svojemu očetu, tudi tiranu, ko je bil star okrog 40 let in je umrl, ko je bil star 80 let. Država Korint je mejila eno atensko državo. Periander, ki je bil zelo izobražen in umetnik, je spočetka vladal zelo ljudomilo in je bil priljubljen. Kmalu pa so se mu pozneje nekateri bivši njegovi pristaši in prijatelji izneverili in ga zapustili. To ga je razjezilo, a ni vedel, kako naj postopa s temi odpadniki, zato je poslal svojega osebnega odposlanca k prijatelju Trasirelu, ki je bil pa tudi trinog v mali državi Miletu na maloazijski obali, da ga prosi za svet, kako naj postopa izobražen vladar s svojimi odpadniki.

Trasirel se je takrat ravno sprehajal po polju, kjer je raslo žito. Ko je slišal Periandrovo prošnjo, ni nič odgovoril, samo zasmejal se je, je vzel škarije in porezal vse klasje, ki je štrlelo ven, tako da je bilo vse zravnano v enaki ravnini.

Odposlanec se je vrnil k Periandru in mu povedal, kaj je doživel in kakšen odgovor je dobil. Periander je vzel tisto striženje klasja za odgovor in nasvet, zato je vse svoje odpadnike pobil in tako je vse ljudstvo postavil v isto raven, ker ni bilo več višjih glav, zato je potem vladal v miru.

Tukaj je seveda šlo za dvoumno razlago, toda tak primer, oziroma še bolj kričeč primer dvoumne razlage pa imamo tudi v sodobni zgodovini, kakor nam ga sporoča v svojih spominih bivši poljski ministrski predsednik Mikolajczik.

Ko so Sovjeti skupaj z nacisti leta 1939 premagali Poljake, so odpeljali 12 tisoč častnikov in jih zaprli v taborišče v Katynu. Ko pa se je približal nemški napad na SZ, so predložili sovjetski policijski organi Stalinu referat o taborišču, je Stalin baje zapisal samo besedo: likvidirati, ni pa rekel koga likvidirati, ali taborišče ali oficirje. Sovjetska policija je razlagala besedo likvidirati prav tako kot Periander Trasirelovo striženje klasja, zato je vseh 12 tisoč oficirjev pobila. Ali se zgodovina ne ponavlja?

ENA O TITU

Pravijo, da Tito zelo rad bere šale o sebi. V nemškem časopisu „Die Zeit“ (1. X. 71) objavlja Andreas Kohlschutter tole anekdoto, ki je lahko resnična ali izmišljena, nekako pa odkriva Titovo zvitost.

„Ob nekem svojem obisku na jadranskem otoku Brioni se je Nikita Kruščev jezil zaradi trmoglavosti svojega gostitelja Tita, češ da vodi nacionalistični komunizem. Zato Nikita vpraša šefa jugoslovanske države in partije kar naravnost (najbrže ga je hotel vjeti v nastavljeno past):

Kako je treba postopati z vojakom, ki pri paradi ne koraka z istim korakom kot tovariši?

Na to je Tito samozavestno odgovoril:

„Potem bi bilo najbolje zamenjati koračnico.“

NEKAJ O KRIMINALNIH POJAVIH

Danes čitate vsak dan o zločinih in zločincih v vseh svetovnih časopisih. Ljudje se pritožujejo, da so se po vojni zelo pomnožili zločini po vseh državah. Ali ste kdaj razmišljali, kje imajo svoje leglo zločini, kje se začenjajo? Da vam bomo malo olajšali vaše razmišljanje, vam navajamo tezo o začetku oziroma spočetju zločinov, kakor jo je postavil dr. Fritz Reuter, profesor sodne medicine najprej na graški, potem pa na dunajski univerzi.

Dr. Fritz Reuter je v svojih predavanjih, kakor nam sporoča njegov učenec dr. G. O., vedno trdil oziroma postavil tezo, da imajo zločini svoj izvir v takozvanem „Kriminaltrias-u“. Tukaj se začne vsak zločin:

1) laž — Lüge; 2) tatvina — Diebstahl; 3) pobeg — Weglaufen.

To so temelji vsakega kriminala. Začne se z lažjo, potem moraš lagati še več, da zakriješ prejšnjo laž. Ko si strah pred lažjo premagal, začneš krasti, saj pravi še celo slovenski pregovor:

„Kdor laže, ta krade“.

Ko si začel krasti (ali pa goljufati), moraš krasti še več, ker te nekaj žene. In končno, ko ee bojiš, da bo tatvina odkrita, pobegneš. Pobegne pa zločinec vedno k sebi enakemu. Tako se stvari družba zločincev.

NA UREDNIŠKI MIZI

Vsem bralcem Tabora se moramo opravičiti, ker je po pomoti bil izpuščen tekst k naslovni sliki prve številke letošnjega letnika. Morda so nekateri le prepoznali, da je to cerkev v Vetrinju, kjer je vzdignjena plošča v spomin našim nepremaganim in nepozabnim junakom-mučencem.

Uprava Tabora sporoča vsem naročnikom v Argentini in Južni Ameriki, da je letošnja naročnina za "Tabor" 15.00 pesov, dočim ostane za vse ostale države nespremenjena.

Popravek v št. 11-12/71

Članek Gregorij Rožman — stran 306: pismo z dne 4. novembra 1950 — pravilno 4. novembra 1954; stran 307: bolj v rušah fantov — pravilno bolj v dušah fantov; 6. septembra 1950 — pravilno 6. septembra 1954.

DAROVALI SO:

Za zavetišče:

(v pesih)

Razinger Blaž, Bariloče ..	50.—
N. N.	10.—
Vodnik Ciril, R. Mejía	200.—
Avguštin Aleks, R. Mejía ..	250.—
Gnidovec dr. Fr., Adrogué	100.—
Novak Pavle, L. del Mirador	100.—
Glavan Neža-Franc, L. del Mirador	100.—
Učakar Jože, Hurlingham .	50.—
Hribar Marjan, L. del Mirador	100.—
Kos Vojteh, Haedo	100.—
Mustar Stane, Ezeiza	200.—
Sašek Jože, Ezeiza	100.—
Gorjup Janez, Ezeiza	50.—
Miklič Stane, Ezeiza	50.—
Jager Franc, Ezeiza	50.—
Kožar Janez, Monte Grande	50.—
Rev. Gaber Franc, USA .	50.—

Mesto cvetja za pok. Marjanom Marolt

Zupan dr. Stane, S. Martín 100.—

Mesto cvetja za pok. go. Marolt voj. Lavrič

Japelj Anton, Miramar ... 45.—

Mesto cvetja za pok. go Mileno Južina

Matičič ing. družina, V. Ballester

50.—

Mesto cvetja za pok. Zdravkom Novak

Dejak Frank, USA (dol.) 10.—

Za gradnjo novega poslopja zavetišča so darovali:

Potočnik Matevž, Ciudadela (nakup cementa)

3.500.—

Potočnik Matevž, Ciudadela (nakup elektr. mat.

704.64

Rev. Petelin Ciril, Capital je daroval 60 m3 peska (arena oriental)

Uprava „Tabora“ ima na razpolago sledeče knjige:

Mimo smrti v svobodo (Stane Pleško)	\$ 10.—
Svoboda v razvalinah (F. Grum-S. Pleško)	\$ 10.—
Vetrinjska tragedija (ZSPB)	\$ 10.—
Bela knjiga (ZDSPB Tabor)	\$ 20.—

Knjigo morete naročiti in plačati z bančnim ali poštnim čekom na naslov: Antonio Matičič, Igualdad 1110, J. L. Suárez FGBM, Provincia Buenos Aires

Prav tako morete poslati naročnino za „Tabor“ na isti naslov.

SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE DELO VSE SLOVENSKE EMI-
GRACIJE IN NIHČE NIMA PRAVICE ZASLUG. VSA PRA-
VICA JE PRAVICA REVEŽEV, ZASLUGA PA PRIPADA NA-
ŠIM MRTVIM. SLOVENSKO ZAVETIŠČE JE IZGOVORJENI
KOT POMOČI POTREBNIM SLOVENCEM.

VSEBINA

„El camino de la victoria“ del PC Chileno	49
Stvarnosti (-ee)	50
Obisk Tita v Sev. Ameriki (n. k.)	58
Kako sem pripravljaj atentat na Tita (Dr. F. Blatnik)	61
Novice in govorice	66
Konec ene politične kariere v domovini	68
V celoti (F. Slak)	70
Francetu Balantiču (Igor)	76
Matica mrtvih	77
Zanimivj paberki	78
Na uredniški mizi	80
Darovali so	III

Correo
Argentino
Sucursal
J. L. Suárez
(Bs. As.)

TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 8133

FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 2619